

Afscheid van het boerenlandschap?

Soms lijkt het of natuurbeschermers in Nederland afscheid nemen van het boerenlandschap. Een voorbeeld: de Partij voor de Dieren stelt in haar ontwerpverkiezingsprogramma voor om op grote schaal grond aan de landbouw te onttrekken voor woningbouw en natuur. Liever huizen dan akkers of weilanden. Tegen de achtergrond van de milieuproblemen die de agrarische ontwikkelingen meebrengen, lijkt het dilemma van scheiding of verweving van landbouw en natuur, van *sparing versus sharing*, beslecht te worden ten gunste van scheiding.

Een terechte ontwikkeling? Vanuit de invalshoek van natuurbescherming - economie laat ik hier buiten beschouwing - zijn er tenminste drie argumenten te geven vóór het behoud van het boerenlandschap. Ten eerste: landbouw omvat en biedt plaats aan unieke vormen van biodiversiteit. De variëteiten van landbouwgewassen en huisdieren verdienen bescherming in hun eigen habitat - het boerenlandschap. Bovendien bieden de agrarische landschappen een leefomgeving voor een groot aantal cultuurvolgende soorten, die evenzeer bescherming verdienen. Dat het met deze biodiversiteit slecht is gesteld, is geen reden om haar op te geven. Daar kan veel meer over gezegd worden, maar

dat is hier niet nodig. Het argument van biodiversiteit wordt door natuurbeschermers verstaan en erkend.

Ten tweede: het boerenlandschap is mooi. Ons groene polderlandschap en de half-open landschappen van de hogere gebieden, met de daarbij horende huisdieren en wilde fauna, zijn van een weergaloeze schoonheid. Rembrandt en Bach, in de woorden van Adriaan Geuze. En let op, we praten hier niet over een subjectief en tijdsafhankelijk attribuut van de omgeving. Schoonheid is een wezenlijk element van onze natuurervaring (meer daarover in een toekomstige column). Het is het verlies van schoonheid, meer dan dat van biodiversiteit, dat de landschapspijn oproept die Jantine de Boer beschrijft in haar gelijknamige boek. Die pijn gaat niet verdwijnen door het boerenlandschap te amputeren.

Ten derde: het boerenlandschap is nabij. Voor de meeste Nederlanders is het agrarische landschap het dichtstbijzijnde natuurlijke landschap, als we parken en tuinen niet meerekenen in die categorie. Het is het landschap dat we op alledaagse reizen – wandelend en per fiets, auto of trein – het vaakst ervaren. Daarom is het belangrijk. Het gaat bij natuurbescherming niet alleen om topnatuur van internationale allure, maar ook om natuurlijke kwaliteit in de nabije omgeving van burgers.

Polder bij Oudewater in het Groene Hart. Bron: Wikimedia Commons.

Bovendien is boeren natuur nabij in een diepere zin van het woord. Het is natuur die op een heel concrete en directe manier van belang is voor ons voortbestaan. Het argument dat het boerenland ons voedt - hoezeer ook misbruikt in politieke debatten - bevat een belangrijke waarheid: in de landbouw en het boerenlandschap komt feitelijk en lijfelijk tot uiting dat we onderdeel zijn van de natuur. Juist voor natuurbeschermers die betogen dat mens en natuur niet gescheiden zijn maar ten diepste met elkaar verbonden, zou dit argument zwaar moeten wegen.

KRIS VAN KOPPEN

Reacties op deze column zijn welkom op kris.vankoppen@wur.nl